

Початкова школа *i* сучасність

№5(21) травень
2016

**Навчальна програма
курсу за вибором
«Школа успішного господаря»**

**ПЕРЕДПЛАТНИЙ
ІНДЕКС 86516**

Прощавай, Букварику
Сценарій проведення свята, 1 клас

**Щоб уміти читати і більше пізнати.
Вправи на швидкочитання**
Урок читання, 1 клас

Роль води у житті людини та природи
Урок природознавства, 1 клас

Родинний салон
«І митті кожної не можна повернути»
Батьківські збори, 2 клас

Початкова школа, прощавай!
Сценарій випускного вечора

ВИДАВНИЦТВО
«БІЛИЙ ТИГР»

Початкова школа і сучасність

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щомісяця

№ 5 (21) ТРАВЕНЬ 2016

Заснований у вересні 2014 р.

ЗАСНОВНИК

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Світлана МАРТИНЕНКО,

ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ТА МЕТОДИК ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПІН
Київського університету імені Бориса Грінченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Надія БІБІК,

ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ДІЙСНИЙ ЧЛЕН НАПН України,
ПРОВІДНИЙ НАУКОВИЙ СПІВРОБІТНИК
ЛАБОРАТОРІЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
Інституту педагогики НАПН України

Марія БРАТКО,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ,
ДИРЕКТОР УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО КОЛЕДЖУ
Київського університету імені Бориса Грінченка

Алла ЖУКОВА,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДИРЕКТОР
Гімназії міжнародних відносин № 323 м. Києва

Василь ЖУКОВСЬКИЙ,

ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
Національного університету «Острозька Академія»

Олеся МАТВІЄНКО,

ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА З НАУКОВОЮ РОБОТОЮ
Інституту педагогики та психології
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Тетяна ПУШКАРЬОВА,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК,
ДИРЕКТОР Скандинавської гімназії
Дарницького р-ну м. Києва

Ольга СЛОНЬОВСЬКА,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Лариса СОЛОВЕЦЬ,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК,
ВІДМІННИК ОСВІТИ України,
ЗАСЛУЖЕНИЙ ВЧИТЕЛЬ України

Людмила ХОРУЖА,

ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ
Київського університету імені Бориса Грінченка

Ірина ШАПОШНІКОВА,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ І МЕТОДИКИ
ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ Інституту педагогики
та психології Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова

Віктор ЮРЧЕНКО,

КАНДИДАТ ПСИХОЛОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ,
ДИРЕКТОР Педагогічного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка

ЗМІСТ

Олеся СУХАРЕВСЬКА

Навчальна програма
курсу за вибором «Школа
успішного господаря (ШУГ)»
для загальноосвітніх
навчальних закладів

Варіативна складова типових
навчальних планів, 3–4 класи

27

Свєнія ПОЛОБЮК,

Ірина АМІРІДІ

Початкова школо, прощавай!
Сценарій випускного вечора

27

СЛОВО ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Зі святом Великодня!

2

МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ УЧИТЕЛЯ

Ніна ПАНЧЕНКО

Прошавай, Букварику

Сценарій проведення свята, 1 клас

27

3

Ольга КОМЕНДАНТ

Щоб уміти читати і більше пізнати.

Вправи на швидкочитання

Урок читання, 1 клас

37

СТОРІНКА ДЛЯ ЧОСТІ ТВОРЧОСТІ

**Твори про Батьківщину учнів
Гімназії міжнародних відносин**

№ 323 Дарницького району

м. Києва з поглибленим

вивченням іноземних мов

Укладено магістранткою

Педагогічного інституту

Київського університету

імені Бориса Грінченка

Марією МАГАС

Свєній СІМЕНІК

Значення води у житті

людини та природи

Урок природознавства, 1 клас

13

15

Тетяна БІЧКО

Українська народна казка

«Лисиця та їжак»

Урок читання, 2 клас

44

РОЗВИВАЙСЯ З НАМИ!

Олеся САВЕЛЬЄСВА

Великодній кросворд

46

ЦЕ ІШКАВО!

Скоромовки

22

Неля ОЛІФРОВИЧ

Родинний салон «І міті кожної

не можна повернути»

Батьківські збори, 2 клас

23

Щоб уміти читати і більше пізнати. Вправи на швидкочитання

Урок читання, 1 клас

Ольга КОМЕНДАНТ, учитель початкових класів Боярського НВК «ЗОШ – Гімназія I ступеня», м. Боярка, магістрантка Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

Мета: удосконалити навички прискореного темпу читання учнів; поповнювати словниковий запас першокласників; розвивати увагу, пам'ять, мислення та зв'язне мовлення; виховувати уважність, старанність та наполегливість.

Тип уроку: узагальнюючий.

Хід уроку

I. Організація уроку.

1. Пролунав дзвінок.

Починається урок!
Працюватимо старанно,
Щоб почути у кінці,
Що у нашім першім класі
Діти – просто молодці!

2. Психологічне настроювання учнів.

1. Очі дивляться... (та все бачать).
2. Вуха слухають... (та все чують).
3. Голова... (думає).
4. Яким буде урок? (Найцікавішим)
5. Які у мене діти? (Найкращі)
6. Наш девіз. (Не кажи: «Не вмію», а кажи «Навчуся». Я за всяке діло залюбки беруся!)

II. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Мовна розминка.

«Біг доріжкою». (Читання складів з різним темпом та силою голосу).

Повільне й тихе: ма мо му ми ме мі
Швидке й тихе: на но ну ни не ні
Швидке й голосне: ка ко ку ки ке кі
Повільне й голосне: ча чо чу чи че чі
На одному диханні: ша шо шу ши ше ші

2. Робота з таблицями Шульте.

Кожен учень отримує листочек з таблицею. За 25–30 секунд (а в подальшому 10–12 секунд) учень повинен прочитати про себе цифри у порядку зростання: 1, 2, 3,.. – вказуючи на них олівцем чи ручкою. Цей прийом розвиває стереоскопічний зір.

2	16	19	10	6
7	21	3	15	24
11	23	1	18	22
14	17	8	20	13
5	9	4	25	12

3. Гра «Яке слово зайве?»

Вірш, словник, казка, оповідання.

Собака, кіт, мавпа, кінь, корова.

Вчитель, лікар, продавець, сестра, директор.

Добрий, байдужий, хороший, сердечний, щирий.

Веселий, солодка, смачний, розумний, чарівний.

– Складіть ланцюжок слів із одним «зайвим» словом.

4. Вправи на тренування дихального апарату.

- Учні читають з дошки прислів'я на одному мовному видиху з різною інтонацією і в різному темпі (радісно і швидко, сумно і повільно, здивовано, запитально, перелякано, по складам тощо):

Розум без книги, як птах без крил.

У житті, як на довгій ниві.

- Чергування швидкого вдиху через ніс і повільного видиху ротом:

1) **Піддування смужок паперу.** Учні, тримаючи на рівні очей паперові смужки, вдихають повітря носом, а видихають ротом так, щоб смужки рухалися;

2) **«Забий м'яч у ворота».** На «м'ячик» з вати (поролону) подути, щоб він покотився у «ворота» (намалювати їх чи зробити з дроту). Повітряний струмінь повинен бути плавним, повільним, безперервним;

3) **«Язичок-футболіст».** Як і в попередній вправі, треба забити м'яч у ворота, але тепер вже за допомогою язика. Для цього необхідно усміхнутися, покласти язик на нижню губу і, ніби вимовляючи звук (ф), дути на кінчик язика;

4) **«Літак».** На кінчик носа покласти шматочок паперу або вати. Відкрити рот, широкий язик покласти на верхню губу, бокові краї язика притиснути. Повітряний струмінь виходить посередині язика. Подути так, щоб «літак» полетів угору;

5) **«Пелюстки».** Покласти на долоню справжні або вирізані з паперу невеличкі пелюстки квітки. Подути, щоб пелюстки злетіли з долоні;

6) «**Кораблик**». Налити у миску воду. Зробити паперовий кораблик і покласти на воду. Подути на кораблик спочатку довгим струменем повітря (ф), а потім переривчасто (п-п-п-п). Можна провести змагання: чий кораблик попливе далі;

7) «**Підводник**». Хто прочитає найбільше слів на одному подиху, до вдихання повітря;

8) «**Задуй свічку**». Короткий спокійний вдих носом, потім пауза (затримати дихання на 2-3 хвилини) і довгий безперервний видих через ледве зімкнуті губи з промовлянням «пф», начебто гасячи свічку. (Дути можна на пальчики);

9) «**Гарячий чай**». У дитини в руках уявна чашка. Зробити вдих носом, а на видиху дути в «чашечку», вимовляючи пошепки (Ф-ф-ф-ф), начебто студить гарячий чай.

Фізкультхвилинка.

Встаньте, діти, посміхніться,
Землі нашій поклоніться
За щасливий день вчорашній,
І до сонця потягніться.
В різні боки нахиліться,
Веретеном покрутіться.
Раз присядьте, два присядьте
І за парті тихо сядьте.

5. Гра «Швидко-повільно».

– Учні отримують картки з надрукованими словами, які вони повинні прочитати за 30 секунд.

Швидко	Читати	Книги	Читають
Повільно	Зрозуміти	Словники	Читання
Очевидно	Втратити	Газети	Читач
Захоплено	Уявити	Журнали	Читанка
Вдумливо	Розібратися	Довідники	Прочитане
Зосереджено	Дізнатися	Енциклопедії	Читальний

6. Складання пісеньки про квітку, дерево, пори року тощо.

Сонечко, сонечко, сонечко мое,
Сонечко, сонечко, добре, що ти є.
Сонечко, сонечко, з неба засвіти,
Сонечко, сонечко, нас зігрієш ти.

(Збільшується словниковий запас, розширюється діапазон спостережень, активізується мислення. Діти не тільки читачі, а й спостерігачі, дослідники, фантазери).

7. Гра «Відновіть вірш».

На дошці записані рядочки з вірша:

У містах і на селі	(2)
Має книжку на столі,	(4)
У кожнім домі, в кожній хаті –	(1)
Хто навчився вже читати.	(3)

(Читання вірша «буксиром»).

– Переробіть вірш на прозовий твір.
На кожний день нові чоботи,
Щоб ти мав у кожному селі хату,
Живи так,
і щоб тобі люди кланялися.

8. Гра «Незвичайна математика».

Виконайте дії і прочитайте утворений результат.

Зуб+ і – уби + ага + дка = (загадка)
Скарб – арб + ород – д + мовк + а = (скоромовка).
Усіх - ix + mi + шум – ум + кА = (усмішка)
При + кут – ут + азал – ал + кА = (приказка).
Пас – ас + рис + ліс – с + в'я = (прислів'я).

9. «Не помиляйся».

Читай спочатку слова, які починаються з букви **Р**.
потім – **З, Д, К, П, Т, С**.

Прочитай назви тварин, рослин, назви речей.

Кіт, дуб, рись, сом, коза, рак, тин, слон, свиня, диня, кінь, дрізд, сніг, рука, тхір, театр, каміння, портфель, комар, дерево, крейда, струмок, редька, партя, крокодил, джерело, кімната, печиво, сорока, риба, джміль, плащ, спідниця, кукурудза, тарілка, кульбаба, телевізор, ромашка, драбина, ручка, кобза, трава, книжка, ранок, діжка, ковзани, пенал, собака, дзеркало, кенгуру, терен, плаття, суниця, пензлик, дятел, дошка, курча, кладка, стриж, дзьоб, кавун.

III. Підбиття підсумків уроку.

- Які завдання вам найбільше сподобались?
- Яке завдання ви б хотіли отримати на наступний урок читання?
- Чи справдилися ваші очікування від уроку?

ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

po-press@ukr.net

www.white-tiger.com.ua

vk.com/whitetigerpress

facebook.com/whitetigerpress